

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

(Υπόθεση Αρ. 488/2014)

1^η Φεβρουαρίου 2018
[Φ. ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Αιτητές

ΚΑΙ

1. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
2. ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΜΕΣΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Καθ' ων η Αίτηση

Α.Κ. Χατζηϊωάννου, για τους Αιτητές

Δ. Καλλή (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α, για τους Καθ' ων η Αίτηση

Γ. Βαλιαντής, μαζί με Χ. Παρασκευά (κα), για το Ενδιαφερόμενο Μέρος

ΑΠΟΦΑΣΗ

Φ. ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.: Προσβάλλεται ως άκυρη, παράνομη και άνευ οποιουδήποτε εννόμου αποτελέσματος η απόφαση των καθ' ων η

αίτηση, ημερομηνίας 26.2.2014, η οποία γνωστοποιήθηκε σε αυτούς δια σχετικής επιστολής ημερομηνίας 28.2.2014 και δια της οποίας ανακλήθηκε προηγηθείσα (ημερομηνίας 27.1.2014) απόφαση της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού («η Επιτροπή») να ανακαλέσει την αρχικώς ληφθείσα απόφασή της, με αριθμό 39/2012 και ημερομηνία 3.9.2012, δυνάμει της οποίας είχε επιβληθεί στους αιτητές, Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (Α.ΤΗ.Κ.), συνολικό διοικητικό πρόστιμο εκ €390.000, επειδή κρίθηκε ότι αυτοί είχαν παραβιάσει τα άρθρα 6(1)(α), 6(1)(β) και 6(1)(γ) του περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου του 2008 (Ν.13(Ι)/2008), ως αυτός ίσχυε κατά τον ουσιώδη χρόνο («ο Νόμος»), ως αποτέλεσμα της απόφασής τους να φράξουν τις υπερτιμημένες κλήσεις από χρήστες της προπληρωμένης κινητής τηλεφωνίας προς ζημία των καταναλωτών. Σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, η αρχικώς ληφθείσα απόφαση, ημερομηνίας 3.9.2012, αναβίωσε.

Τα γεγονότα

Το ιστορικό της υπόθεσης ανάγεται στο έτος 2007, όταν η εταιρεία Golden Telemedia Ltd (το Ενδιαφερόμενο Μέρος «(Ε.Μ.)») είχε υποβάλει στην Επιτροπή καταγγελία περί καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης της Α.ΤΗ.Κ., ως αποτέλεσμα

της κατ' ισχυρισμόν άρνησης της τελευταίας να παρέχει στους πελάτες της, που αγοράζουν προπληρωμένες υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας "so easy", πρόσβαση στις υπηρεσίες τηλεπληροφόρησης που προσέφερε το E.M., κατά παράβαση της οικείας νομοθεσίας.

Μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας και την υποβολή από την Υπηρεσία της Επιτροπής («η Υπηρεσία») σχετικού σημειώματος ημερομηνίας 15.12.2010, η Επιτροπή, στις 18.2.2011, διαπίστωσε ότι εκ πρώτης όψεως πιθανολογούνταν παράβαση του άρθρου 6(1)(β) του Νόμου εκ μέρους των αιτητών και προχώρησε στον καταρτισμό Έκθεσης Αιτιάσεων, η οποία και εστάλη στους ενδιαφερόμενους.

Ωστόσο, εν συνεχεία εκδόθηκε η απόφαση της Πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην ***Exxon Mobil Cyprus Ltd κ.ά ν. Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού (2011) 3 ΑΑΔ 449***, στην οποία κρίθηκε ως παράνομος ο διορισμός του Προέδρου της Ε.Π.Α.. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή, υπό νέα πλέον σύνθεση και υπό το φως της πιο πάνω απόφασης, προχώρησε στην εξέταση της υπόθεσης. Συναφώς, μετά την υποβολή σχετικού σημειώματος από την Υπηρεσία, ημερομηνίας 7.3.2012, η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 15.3.2012, ομόφωνα διαπίστωσε ότι πιθανολογείται εκ πρώτης όψεως

παράβαση των άρθρων 6(1)(α), 6(1)(β) και 6(1)(γ) του Νόμου από τους αιτητές και αποφάσισε την κατάρτιση Έκθεσης Αιτιάσεων.

Ακολούθως, το κείμενο της Έκθεσης Αιτιάσεων κοινοποιήθηκε τόσο στους αιτητές όσο και στην καταγγέλλουσα (Ε.Μ.), οι οποίοι υπέβαλαν προφορικά τις θέσεις τους ενώπιον της Επιτροπής, στις 21.5.2012. Ακολούθησε η κατάθεση συμπληρωματικών θέσεων από τις δυο πλευρές και τελικά, στη συνεδρία της ημερομηνίας 20.6.2012, η Επιτροπή ομόφωνα κατέληξε ότι οι πράξεις των αιτητών στοιχειοθετούσαν παράβαση των άρθρων 6(1)(α), 6(1)(β) και 6(1)(γ) του Νόμου. Στις 14.8.2012, οι αιτητές υπέβαλαν τις παραστάσεις τους σε σχέση με την υπό της Επιτροπής πρόθεση επιβολής διοικητικού προστίμου.

Στις 3.9.2012, η Επιτροπή αποφάσισε ομόφωνα την επιβολή διοικητικού προστίμου στους αιτητές συνολικού ύψους εκ €390.000, αφού έκρινε ότι οι πράξεις τους στοιχειοθετούσαν τις προαναφερθείσες παραβάσεις. Η εν λόγω απόφαση (αρ. 39/2012) κοινοποιήθηκε στους αιτητές στις 14.9.2012 και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 12.10.2012.

Κατά της πιο πάνω απόφασης, οι αιτητές καταχώρησαν την προσφυγή αρ. 1927/2012, επί της οποίας το Διοικητικό Δικαστήριο εξέδωσε απορριπτική απόφαση στις 31.5.2017¹.

Ωστόσο, στις 27.1.2014, η Επιτροπή, σε συνεδρία της, λαμβάνοντας υπόψη και σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ημερομηνίας 16.1.2014, ομόφωνα αποφάσισε να ανακαλέσει την προαναφερθείσα απόφασή της λόγω διαπίστωσης του παράνομου της συγκρότησης της Ε.Π.Α. κατά τη λήψη της εν λόγω απόφασης, αφού η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, με την οποία διορίζονταν τα μέλη της Επιτροπής, δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας σε χρόνο μεταγενέστερο της λήψης της απόφασης, με αποτέλεσμα οι αποφάσεις της Επιτροπής μέχρι την ανωτέρω δημοσίευση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου να μην είναι σύνομες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την υπό της Επιτροπής εξ' ύπαρξης εξέταση της υπόθεσης, με οδηγίες προς την Υπηρεσία για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας, αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις. Οι αιτητές ενημερώθηκαν σχετικά δια επιστολής των καθ' ων η αίτηση, ημερομηνίας 3.2.2014, στην οποία και εκτίθεντο τα γεγονότα που οδήγησαν στην ανακλητική απόφαση.

¹ Βλ. *Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου v. Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού κ.α., Υποθ. Αρ. 1927/2012, ημερ. 31.5.2017.*

Εντούτοις, στη συνεδρία της ημερομηνίας 26.2.2014, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε όπως ανακαλέσει την προηγούμενη ανακλητική απόφασή της, ημερομηνίας 27.1.2014, λαμβάνοντας υπόψη νέα γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, σύμφωνα με την οποία η δημοσίευση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, αναφορικά με το διορισμό του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής δεν μπορεί να είναι συστατικό στοιχείο της απόφασης, υπό το φως των κριθέντων στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **ANTENNA LIMITEΔ v. ΑΡΧΗΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (2013) 3 Α.Α.Δ. 738**, στην οποία κρίθηκε ότι η μη δημοσίευση της απόφασης διορισμού μελών συλλογικού διοικητικού οργάνου στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας δεν επηρεάζει το σύννομο του διορισμού. Η Επιτροπή ενημέρωσε σχετικά τους αιτητές δια σχετικής επιστολής της, ημερομηνίας 28.2.2014, γνωστοποιώντας τους την προαναφερθείσα ανακλητική απόφαση, καθώς και ότι αναβίωσε η αρχική απόφασή της για την προς αυτούς επιβολή διοικητικού προστίμου εκ €390.000 για τις προαναφερθείσες παραβάσεις.

Οι αιτητές αντέδρασαν και στις 16.4.2014 καταχώρησαν την υπό κρίση προσφυγή.

Προτού προχωρήσω στην εξέταση της εκατέρωθεν επιχειρηματολογίας, υπενθυμίζω ότι η αρχική απόφαση της Επιτροπής, ημερομηνίας 3.9.2012, δια της οποίας επιβλήθηκε στους αιτητές το προαναφερθέν διοικητικό πρόστιμο εκ €390.000 αποτέλεσε αντικείμενο άλλης προσφυγής (1927/2012), την οποία το Διοικητικό Δικαστήριο απέρριψε στις 31.5.2017. Κατά της εν λόγω απόφασης έχει ασκηθεί έφεση.

Περαιτέρω, και άνευ επηρεασμού της εξέτασης της ουσίας της παρούσας υπόθεσης, έχω την άποψη ότι η υπό κρίση προσφυγή, δεδομένου και του αντικειμένου της, θα έπρεπε εξ' αρχής να στρέφεται μόνο εναντίον της Ε.Π.Α. ως ανεξάρτητης αρχής, εφόσον η τελευταία, με βάση το άρθρο 8 και τις άλλες διατάξεις του Νόμου, είναι ανεξάρτητη αρχή, η οποία έχει τη συγκρότηση, τη λειτουργία, τις αρμοδιότητες, τις εξουσίες και τα καθήκοντα που καθορίζονται από το Νόμο (βλ. **SALAMIS SHIPPING SERVICES LTD v. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ κ.α., Υποθ. Αρ. 846/2013, ημερ. 13.7.2016**).

Τέλος, θεωρώ ότι και οι δυο προδικαστικές ενστάσεις που είχαν αρχικά εγερθεί από τους καθ' ων η αίτηση δια του δικογράφου της ενστάσεώς τους, έχουν, ορθώς, εγκαταλειφθεί και δεν θα τύχουν περαιτέρω εξέτασης, υποκείμενες ωσαύτως σε απόρριψη, εφόσον ουδεμία περαιτέρω νύξη και/ή επιχειρηματολογία έγινε επ' αυτών από τους καθ'

ων η αίτηση, είτε μέσω της γραπτής τους αγόρευσης είτε κατά το στάδιο των διευκρινίσεων. Εν πάση δε περιπτώσει, δεν αντιλαμβάνομαι πως σχετίζεται η προσφυγή αρ. 256/2013 με τα γεγονότα της παρούσας υπόθεσης, η δε αρχική απόφαση επιβολής διοικητικού προστίμου στους αιτητές έχει προσβληθεί με την προσφυγή αρ. 1927/2012 και όχι με την 256/2013. Ήταν δε η προσβαλλόμενη απόφαση δυσμενής για τους αιτητές, εφόσον δυνάμει αυτής ανακλήθηκε μια επωφελής πράξη, ήτοι η πρώτη ανακλητική απόφαση, και αναβίωσε, σύμφωνα με τους καθ' ων η αίτηση, η προαναφερθείσα αρχική απόφαση επιβολής διοικητικού προστίμου προς αυτούς.

Νομικοί Ισχυρισμοί

Αποτελεί βασικό άξονα της επιχειρηματολογίας των αιτητών ότι με τη δεύτερη ανάκληση, ήτοι την προσβαλλόμενη πράξη, δεν αναβιώνει η ανακληθείσα με την πρώτη ανάκληση διοικητική πράξη.

Περαιτέρω, ο ευπαίδευτος συνήγορος για τους αιτητές εισηγείται ότι εν προκειμένω εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι πρόνοιες του περί Ερμηνείας Νόμου (Κεφ. 1) και δη τα άρθρα 8 και 10(2)(α) και (γ), τα οποία προβλέπουν για τις περιπτώσεις ακύρωσης ακυρωτικών νομοθετημάτων καθώς και για τα αποτελέσματα που επιφέρει μια τέτοια

ακύρωση. Συνακόλουθα, κατά τον κ. Χατζηϊωάννου, και στην υπό κρίση περίπτωση, κατ' εφαρμογή των πιο πάνω διατάξεων, η επίδικη ανάκληση δεν μπορούσε να αναβιώσει την αρχική απόφαση, ούτε οτιδήποτε που δεν ίσχυε και δεν υπήρχε κατά το χρόνο της εν λόγω ανάκλησης, αλλ' ούτε και να επηρεάσει οποιαδήποτε δικαιώματα είχαν αποκτηθεί με βάση την πρώτη ανακλητική απόφαση.

Εν πάση περιπτώσει, συνεχίζει ο συνήγορος των αιτητών, η επίδικη ανάκληση συνιστά μια νέα, αυτοτελή εκτελεστή διοικητική πράξη που θα έπρεπε να είχε ληφθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες που λαμβάνονται οι αποφάσεις της Ε.Π.Α., προσβλήθηκε δε αυτή δια της υπό κρίση προσφυγής, ισχύει για το μέλλον και δεν μπορεί να έχει αναδρομική ισχύ.

Περαιτέρω, δια της απαντητικής τους αγόρευσης, οι αιτητές προβάλλουν ότι η πρώτη ανακλητική πράξη δεν ήταν παράνομη, εφόσον αυτή δεν αντιβαίνει σε οποιοδήποτε νόμο ή νομοθετική διάταξη, αλλά, τουναντίον, τόσο η Επιτροπή κατά την λήψη της εν λόγω απόφασης, όσο και ο Γενικός Εισαγγελέας που είχε προηγουμένως γνωμοδοτήσει σχετικά, προέβησαν σε ερμηνείες που ήσαν εύλογα επιτρεπτές. Περαιτέρω, για την έκδοση της επίδικης απόφασης, συνεχίζει ο κ. Χατζηϊωάννου, η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε παρανομία

αναφορικά με την πρώτη ανάκληση, αλλά *«απλά θεώρησε τα ίδια γεγονότα με άλλο φακό»*.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά στην επίδικη ανάκληση, εγείρονται ισχυρισμοί περί πλάνης της Επιτροπής, έλλειψης δέουσας έρευνας και ανεπαρκούς αιτιολόγησης. Συναφώς, προβάλλεται ότι η Επιτροπή, χωρίς δική της έρευνα, υιοθέτησε γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, ο οποίος ουσιαστικά και έλαβε την επίδικη απόφαση. Ούτε και δίδεται οποιαδήποτε επαρκής αιτιολογία για την προσβαλλόμενη απόφαση.

Αντικρούοντας τα πιο πάνω, η ευπαίδευτη συνήγορος για τους καθ' ων η αίτηση προτάσσει στην εμπροσθοφυλακή της επιχειρηματολογίας της τον ισχυρισμό ότι η παρούσα περίπτωση αφορά ανάκληση παράνομης ανακλητικής πράξης, ήτοι εκείνης με ημερομηνία 27.1.2014, η οποία καθόλα νόμιμα διενεργήθηκε, εντός μάλιστα ευλόγου χρόνου. Ειδικότερα ως προς την πρώτη ανακλητική απόφαση, προβάλλεται ότι δεν επρόκειτο για μια μονοδιάστατη και ευνοϊκή για τους αιτητές απόφαση, αλλά *«εμπεριείχε ταυτόχρονα και απόφαση για εκ νέου διεξαγωγή δέουσας έρευνας από την Υπηρεσία της Επιτροπής»*, ήταν δε αυτή δυσμενής για το Ε.Μ.. Η δε προσβαλλόμενη απόφαση αποκαθιστά τη νομιμότητα με την αναβίωση της αρχικώς ληφθείσας απόφασης, ημερομηνίας 3.9.2012. Γίνεται επ' αυτού εκτενής αναφορά

σε ημεδαπή νομολογία, καθώς και σε νομολογία του ΣΤΕ και σε Ελληνικά συγγράμματα επί του θέματος.

Κατά την κα Καλλή, εφόσον διαπιστώθηκε ότι εσφαλμένα και/ή πεπλανημένα αποφασίστηκε η πρώτη ανάκληση, αυτή, ως παράνομη διοικητική πράξη, μπορούσε νόμιμα να ανακληθεί δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 54 του Νόμου 158(Ι)/1999, όπερ και εγένετο, εντός ευλόγου χρόνου. Υπεραμυνόμενη των ενεργειών της Διοίκησης εν προκειμένω, η συνήγορος για τους καθ' ων η αίτηση εισηγείται ότι ορθώς η Επιτροπή προχώρησε στην επίδικη ανάκληση εφόσον διαπίστωσε ότι η πρώτη ανάκληση ημερομηνίας 27.1.2014 ήταν παράνομη και εσφαλμένη, καθότι η νομολογία στην οποία αυτή είχε στηριχθεί, ανετράπη με νέα απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Επέβαλλαν δε τη λήψη της εν λόγω απόφασης οι αρχές της νομιμότητας και της υποχρέωσης των διοικητικών οργάνων να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις των Δικαστηρίων. Προς ενίσχυση της επιχειρηματολογίας τους, οι καθ' ων η αίτηση με παρέπεμψαν σε ημεδαπή νομολογία, αλλά και συγγράμματα της Ελληνικής βιβλιογραφίας, αναφορικά με τη δυνατότητα ανάκλησης παρανόμως ανακληθείσας πράξης.

Περαιτέρω, κατά τους καθ' ων η αίτηση, είναι σαφές ότι στην παρούσα περίπτωση τυγχάνουν εφαρμογής οι πρόνοιες του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(Ι)/1999) και όχι οι διατάξεις των άρθρων 8 και 10(2)(α) του περί Ερμηνείας Νόμου (Κεφ. 1), τις οποίες επικαλείται ο συνήγορος των αιτητών, και στις οποίες γίνεται αναφορά σε δια νόμου ακύρωση ακυρωτικού νομοθετήματος, χωρίς οποιαδήποτε αναφορά σε διοικητική πράξη, ως η υπό κρίση περίπτωση.

Προβάλλεται, τέλος, ότι η επίδικη απόφαση της Επιτροπής υπήρξε δεόντως αιτιολογημένη, ούσα το προϊόν προηγούμενης δέουσας έρευνας και ουδεμία πλάνη εμφιλοχώρησε κατά τη λήψη αυτής. Κατ' εφαρμογή δε των αρχών της νομιμότητας και της υποχρέωσης των διοικητικών οργάνων να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις των Δικαστηρίων, ορθώς οι καθ' ων η αίτηση προχώρησαν στη λήψη αυτής.

Δεύτερος εγειρόμενος λόγος ακύρωσης έγκειται στον ισχυρισμό περί παραβίασης των αρχών της φυσικής δικαιοσύνης και δη του προηγούμενου δικαιώματος ακρόασης των αιτητών. Κατά τον κ. Χατζηγιωάννου, εφόσον η Ε.Π.Α. εξέταζε ζήτημα ανάκλησης της πρώτης ανακλητικής της απόφασης και αναβίωσης της αρχικής απόφασης, ημερομηνίας 3.9.2012, έπρεπε, κατ' εφαρμογή των προνοιών του

Νόμου και του άρθρου 43 του Νόμου 158(Ι)/1999 να ειδοποιήσει και να παράσχει στους αιτητές το δικαίωμα να αναπτύξουν γραπτά και προφορικά τις θέσεις τους, να εξετάσει στην ουσία και εξ' υπαρχής τις αιτιάσεις εναντίον των αιτητών, δίδοντας στους τελευταίους το δικαίωμα να παραθέσουν τις απόψεις τους και να εκδώσει νέα απόφαση επί της ουσίας των εν λόγω αιτιάσεων. Αντίθετα, η Ε.Π.Α. «εν κρυπτώ» συνεδρίασε στις 26.2.2014 και έλαβε μια δυσμενή, ήτοι την επίδικη, απόφαση, κατά παράβαση των προαναφερθεισών διατάξεων και των δικαιωμάτων των αιτητών. Τίθεται συναφώς και ο ισχυρισμός περί πάσχουσας διαδικασίας που ακολουθήθηκε εκ μέρους των καθ' ων η αίτηση.

Εκ διαμέτρου αντίθετη είναι και επ' αυτού του σημείου η θέση των καθ' ων η αίτηση, οι οποίοι αντιτείνουν ότι δεν συνέτρεχε οποιοσδήποτε λόγος για να παρασχεθεί στους αιτητές εκ νέου το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης, εφόσον, κατ' εφαρμογή του Νόμου, το εν λόγω δικαίωμα παρασχέθηκε σε αυτούς ήδη πριν από τη λήψη της απόφασης επιβολής διοικητικού προστίμου, ημερομηνίας 3.9.2012, όταν και είχαν οι αιτητές την ευκαιρία να παραθέσουν τόσο γραπτώς όσο και προφορικώς τις θέσεις τους. Με την προσβαλλόμενη απόφαση όμως δεν επιβάλλεται πρόστιμο στους αιτητές ούτε και διαπιστώνεται οποιαδήποτε εκ μέρους τους παράβαση, αλλά αναβιώνει η

προαναφερθείσα αρχική απόφαση. Η δε επίδικη ανακλητική πράξη είναι το αποτέλεσμα συμμόρφωσης της Διοίκησης προς ακυρωτική απόφαση του Δικαστηρίου, κατ' εφαρμογή των αρχών της χρηστής διοίκησης και της νομιμότητας. Συναφώς, είχε υποχρέωση η Επιτροπή να προχωρήσει στην επίδικη ανάκληση και αποκατάσταση της νομιμότητας, δεδομένου και του ότι το ζήτημα της συγκρότησης του διοικητικού οργάνου μπορεί να εξεταστεί και αυτεπάγγελα από το ίδιο το όργανο. Κατά συνέπεια, καταλήγει η κα Καλλή, δεν τυγχάνουν εφαρμογής εν προκειμένω οι διατάξεις του Νόμου και του άρθρου 43 του Νόμου 158(Ι)/1999, ως προβάλλουν οι αιτητές.

Τις ίδιες θέσεις, με αυτές των καθ' ων η αίτηση, προβάλλει εν πολλοίς στη δική του γραπτή αγόρευση και ο ευπαίδευτος συνήγορος για το Ε.Μ., προς υποστήριξη της ορθότητας και νομιμότητας της επίδικης απόφασης. Τονίζει ιδιαίτερα ότι η πρώτη ανακλητική απόφαση, πέραν του ότι ήταν παράνομη, δεν ήταν ευμενής στο σύνολό της, αλλά σαφώς δυσμενής για το Ε.Μ., καθώς και ότι η εν λόγω ανάκληση δεν διέπεται πλέον από το τεκμήριο της νομιμότητας, καθότι έχει ανακληθεί με την επίδικη απόφαση. Ήταν δεν παράνομη η πρώτη ανάκληση, εφόσον είναι βέβαιο πως εάν αυτή προσβαλλόταν με αίτηση ακυρώσεως, θα ακυρωνόταν, υπό το φως των κριθέντων στην **ANTENNA LIMITEΔ, ανωτέρω**. Περαιτέρω, ο κ. Βαλιαντής, με αναφορά στο άρθρο 55(3) του

Νόμου 158(I)/1999, επισημαίνει ότι, λόγω του ότι η πρώτη ανάκληση ήταν παράνομη, η ανάκλησή της ήταν πάντοτε επιτρεπτή, χωρίς έρευνα της συνδρομής της υπό του Νόμου προβλεπόμενης διαδικασίας και των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκδοσης της αρχικής απόφασης.

Τέλος, κατά το στάδιο των διευκρινίσεων, ηγέρθη από το συνήγορο του Ε.Μ. και ζήτημα απαραδέκτου της υπό κρίση προσφυγής, ως αλυσιτελούς, εφόσον οι αιτητές στερούνται του απαιτούμενου εννόμου συμφέροντος, δεδομένου ότι δεν θα είχαν οποιοδήποτε όφελος από ενδεχόμενη ακύρωση της επίδικης απόφασης, υπό το φως της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **ANTENNA LIMITEΔ, ανωτέρω**, η οποία, σε περίπτωση επανεξέτασης, θα δέσμευε τη Διοίκηση και αναφορικά με το ζήτημα της σύνθεσης του συλλογικού οργάνου, αλλά και της απορριπτικής απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου στην προσφυγή αρ. 1927/2012. Περαιτέρω, κατά τον κ. Βαλιαντή, ζήτημα εννόμου συμφέροντος τίθεται και για έτερο λόγο που άπτεται της εφαρμογής εν προκειμένω της αρχής της ταυτόχρονης επιδοκίμασας και αποδοκίμασας: οι αιτητές βάλλουν κατά της διαδικασίας που προηγήθηκε της λήψεως της επίδικης απόφασης, ενώ είχαν αποδεχτεί ανεπιφύλακτα την εν λόγω διαδικασία, όταν αυτή είχε ακολουθηθεί και για την έκδοση της πρώτης ανακλητικής απόφασης, η οποία ήταν ευμενής για αυτούς.

Η κατάληξη

Έχω εξετάσει προσεκτικά τα γεγονότα που περιβάλλουν την παρούσα υπόθεση, την προσβαλλόμενη απόφαση, καθώς και όλα τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, τα οποία αποτέλεσαν το υπόβαθρο για προώθηση των εκατέρωθεν θέσεων, είτε υπέρ είτε κατά της νομιμότητας της προσβαλλόμενης πράξης.

Εν πρώτοις, όσον αφορά το ζήτημα που για πρώτη φορά έθεσαν οι αιτητές δια της απαντητικής τους γραπτής αγόρευσης, ως θέμα δημοσίας τάξης, ήτοι αυτό της πάσχουσας σύνθεσης της Επιτροπής κατά τη συνεδρία λήψης της προσβαλλόμενης απόφασης, στις 26.2.2014, λόγω της συμμετοχής του Χρίστου Τσίγκη, ο οποίος, κατά τον ουσιώδη χρόνο, ήταν μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΔΗ.ΚΟ., με παραπομπή στα κριθέντα στην ακυρωτική απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στην ***Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου ν. Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού, Υποθ. Αρ. 5651/2013, ημερ. 29.1.2016***, όπου πράγματι κρίθηκε παράνομη η συμμετοχή του εν λόγω προσώπου στη σύνθεση της Επιτροπής, αρκεί να λεχθεί ότι το συγκεκριμένο ζήτημα έχει οριστικά επιλυθεί με την απόφαση (κατά πλειοψηφία) του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην ***Έφεση κατά***

Αποφάσεως Διοικητικού Δικαστηρίου, αρ. 2/2016, Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού και Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, ημερ. 3.3.2017, η οποία και ανέτρεψε την πιο πάνω απόφαση. Εξάλλου και ο ίδιος ο συνήγορος των αιτητών κατά το στάδιο των διευκρινίσεων δήλωσε ότι δεν θα επιμείνει στον εν λόγω ισχυρισμό.

Κατά συνέπεια, ο συγκεκριμένος ισχυρισμός των αιτητών απορρίπτεται ως αβάσιμος.

Περαιτέρω, όσον αφορά στον πρώτο εγειρόμενο λόγο ακύρωσης, σημειώνω τα εξής:

Η Επιτροπή προχώρησε στην πρώτη ανάκληση, ήτοι αυτήν ημερομηνίας 27.1.2014, επειδή θεώρησε ότι η δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, με την οποία είχαν διοριστεί ο Πρόεδρος και τα μέλη της που έλαβαν την (ανακαλούμενη) απόφαση επιβολής διοικητικού προστίμου στους αιτητές, αποτελούσε προαπαιτούμενο για την έναρξη ισχύος της εν λόγω απόφασης, λαμβάνοντας υπόψη και σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και, προφανώς, αγνοώντας την ύπαρξη της ήδη εκδοθείσας, από 9.12.2013, απόφασης στην **ANTENNA LIMITEΔ, ανωτέρω**. Η τελευταία, στην οποία κρίθηκε

ότι η μη δημοσίευση της απόφασης διορισμού μελών συλλογικού διοικητικού οργάνου στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της απόφασης, ούτε το σύννομο του διορισμού του οργάνου, αποτέλεσε το λόγο για τον οποίο η Επιτροπή, στις 26.2.2014, ομόφωνα αποφάσισε την ανάκληση της πρώτης ανακλητικής της πράξης, βασιζόμενη σε νέα γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα.

Με αυτά τα δεδομένα, κρίνω ότι ορθώς οι καθ' ων η αίτηση προχώρησαν δια της προσβαλλόμενης ανακλητικής πράξης στην ανάκληση της πρώτης απόφασης ανάκλησης, ημερομηνίας 27.1.2014, εφόσον, πράγματι, προκύπτει ότι η Επιτροπή, υπό το φως της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **ANTENNA LIMITEΔ, ανωτέρω**, ορθώς διαπίστωσε ότι λανθασμένα και/ή πεπλανημένα είχε αποφασίσει την εν λόγω πρώτη ανάκληση. Ούτε και μπορεί να λεχθεί ότι είχε παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης ανάκλησης, ούτως ώστε να τίθεται ζήτημα παρόδου του εύλογου χρόνου, εφόσον η δεύτερη ανακλητική απόφαση έλαβε χώρα σε διάστημα μικρότερο του ενός μηνός από τη λήψη της πρώτης. Ο δε λόγος που λήφθηκε η επίδικη ανάκληση ήταν καθαρά λόγος που δεν αφορούσε στην ουσία της ενώπιον της Επιτροπής υπόθεσης, ήτοι την

απόφαση επιβολής διοικητικού προστίμου στους αιτητές, αλλά ανάγετο σε ζήτημα σύνθεσης συλλογικού οργάνου, ως έχει εκτεθεί πιο πάνω.

Επιπρόσθετα, έχω την άποψη ότι, υπό το φως των κριθέντων στην **ANTENNA LIMITEΔ, ανωτέρω**, τυχόν προσβολή της πρώτης ανακλητικής απόφασης δια αιτήσεως ακυρώσεως θα οδηγούσε, σύμφωνα πάντα με τη λογική πορεία των πραγμάτων, στην ακύρωσή της, με αποτέλεσμα εύλογα να εξάγεται το συμπέρασμα ότι η εν λόγω ανάκληση πράγματι συνιστούσε παράνομη διοικητική πράξη. Άμεσα σχετικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα από το σύγγραμμα του **Ε. Σπηλιωτόπουλου, «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», 12^η έκδοση, παρ. 177**, αναφορικά με την ελεύθερη ανάκληση παράνομων ή πλημμελών διοικητικών πράξεων εντός ευλόγου χρόνου από την έκδοσή τους:

«Παράνομες ή πλημμελείς στην προκειμένη περίπτωση είναι οι διοικητικές πράξεις που πάσχουν από ακυρότητα και οι οποίες, εάν προσβάλλονταν με αίτηση ακυρώσεως ή προσφυγή, θα ακυρώνονταν.».

Ενόψει των πιο πάνω, θεωρώ ότι υπήρξε εν προκειμένω ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξης και, εν πάση περιπτώσει, απόφασης που λήφθηκε πεπλανημένα και/ή εσφαλμένα, για την οποία τυγχάνουν κατ' αναλογία εφαρμογής οι αρχές περί ανάκλησης παράνομης

διοικητικής πράξης, και η οποία, κατά πάγια νομολογία και λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 54 του Νόμου 158(Ι)/1999, και δη του εδαφίου (1), έλαβε χώρα νόμιμα. Υπενθυμίζω συναφώς ότι σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο 54(1)-

«(1) Τηρουμένων των πιο κάτω εδαφίων, θεωρείται παράβαση των αρχών της διοικητικών χρηστής διοίκησης η ανάκληση από τη διοίκηση μετά πάροδο εύλογου χρόνου πράξης της έστω και παράνομης, που στο μεταξύ δημιούργησε δικαιώματα και γενικά ευνοϊκές για το διοικούμενο καταστάσεις. Η ύπαρξη του εύλογου χρόνου κρίνεται από τις ειδικές περιστάσεις κάθε υπόθεσης.»

Αποτελεί πάγια αρχή που διέπει το θέμα της ανάκλησης των διοικητικών πράξεων ότι επιτρέπεται καταρχήν ελεύθερα η ανάκληση των παράνομων ή πλημμελών ατομικών ή ατομικών γενικού περιεχομένου διοικητικών πράξεων, ανεξάρτητα από το εάν από τις πράξεις αυτές έχουν απορρεύσει δικαιώματα των διοικουμένων, εφόσον βεβαίως η ανάκληση γίνει μέσα σε εύλογο χρόνο από την έκδοσή τους. Στο σύγγραμμα του **Επ. Σπηλιωτόπουλου «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», 12η έκδοση, Μέρος Ι, παρ. 177, σ. 193-194**, πέραν των πιο πάνω, αναφέρονται και τα εξής, άμεσα σχετικά με την υπό κρίση περίπτωση:

«Παράνομες ή πλημμελείς στην προκειμένη περίπτωση είναι οι διοικητικές πράξεις που πάσχουν από ακυρότητα και οι οποίες, εάν προσβάλλονταν με αίτηση ακυρώσεως ή προσφυγή, θα ακυρώνονταν. Η ανάκληση χωρεί μόνο για σκοπούς νομιμότητας και όχι για διαφορετική εκτίμηση των ίδιων πραγματικών περιστατικών (ΣΕ 3629/1984), εκτός εάν συντρέχει λόγος δημόσιου συμφέροντος (ΣΕ 441/1984, 3398/1987). Περιλαμβάνονται δε στις πράξεις αυτές και εκείνες που έχουν εκδοθεί κατά πλάνη περί τα πράγματα (κατωτ. αριθ. 510), δηλαδή, βάσει προφανώς εσφαλμένης αντίληψης (που προκύπτει από αναμφισβήτητα στοιχεία του φακέλου) για τη συνδρομή των πραγματικών δεδομένων τα οποία αποτελούν την προϋπόθεση της εκδόσεως τους (ΣΕ 3957/1978, 3550, 3554/1988). Ο εύλογος χρόνος κρίνεται από το δικαστήριο κατ' εκτίμηση των συνθηκών κάθε περίπτωσης, δεν μπορεί όμως, σύμφωνα με τον ΑΝ261/1968, να είναι λιγότερος από πέντε έτη από την έκδοση της πράξης, εκτός αν υπάρχει αντίθετη ειδική διάταξη (ΣΕ 3424/1988). Η δε ανάκληση δεν αποκλείεται από το γεγονός ότι η ανακαλούμενη πράξη έχει προσβληθεί με αίτηση ακυρώσεως (ΣΕ 2800/1991) ή προσφυγή.».

Με αυτά τα δεδομένα, καταλήγω ότι οι καθ' ων η αίτηση ορθά και νόμιμα προχώρησαν στην ανάκληση της πρώτης ανακλητικής τους απόφασης ημερομηνίας 27.1.2014. Με την επίδικη ανάκληση, επήλθε διόρθωση του σφάλματος των καθ' ων η αίτηση και, κατ' επέκταση, αποκατάσταση της νομιμότητας.

Περαιτέρω, σε άμεση συνάρτηση με τα πιο πάνω και υπό το φως της διαχρονικής νομολογίας επί του θέματος, καταλήγω ότι ορθώς οι καθ' ων η αίτηση έκριναν ότι δια της επίδικης ανακλήσεως, η αρχική απόφαση επιβολής διοικητικού προστίμου στους αιτητές αναβίωσε. Οι δε διατάξεις των άρθρων 8 και 10(2)(α) του περί Ερμηνείας Νόμου (Κεφ.1), τις οποίες επικαλείται ο συνήγορος των αιτητών προς υποστήριξη της περί του αντιθέτου επιχειρηματολογίας του επί του θέματος, δεν τυγχάνουν εφαρμογής στην παρούσα, αφού είναι σαφές ότι στις εν λόγω διατάξεις γίνεται αναφορά σε δια νόμου ακύρωση ακυρωτικού νομοθετήματος και ουδεμία αναφορά γίνεται σε διοικητική πράξη, ως η υπό κρίση περίπτωση, για την οποία τυγχάνουν εφαρμογής, ως ειδικότερη νομοθεσία, οι οικείες πρόνοιες του Νόμου 158(I)/1999.

Στην **Χαράλαμπος Νικόλα Θεοδώρου ν. Επαρχιακός Διευθυντής Τμήματος Πολεοδομίας & Οικήσεως Πάφου (2006) 3 Α.Α.Δ. 190, 195**, αναφέρθηκαν τα εξής άμεσα σχετικά και διαφωτιστικά επί του υπό συζήτηση θέματος:

«Η ανάκληση των παράνομων πράξεων, κατά κανόνα, τις εξαφανίζει και ανατρέχει στον χρόνο της έκδοσής τους, αποκαθιστώντας τη νομική κατάσταση που υπήρχε πριν από την έκδοση των ανακαλούμενων πράξεων (ΣΕ 15/1978). Σε περίπτωση ανάκλησης

της ανακλητικής πράξης, αναβιώνει η αρχική πράξη (ΣΕ 2979/1969, 2915/1987. Βλέπε ακόμα Επ. Π. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, έκτη έκδοση, παρ. 181, σελ. 183).»
(Η υπογράμμιση προστέθηκε).

Ανάλογη δε προσέγγιση επί του θέματος έγινε από το Ανώτατο Δικαστήριο στις **ΑΤΗΚ ν. Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού κ.α., Υποθ. Αρ. 256/2013, ημερ. 22.12.2015, SALAMIS SHIPPING SERVICES LTD, ανωτέρω**, καθώς και στην προαναφερθείσα απορριπτική απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στην **Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου ν. Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού κ.α., Υποθ. Αρ. 1927/2012, ημερ. 31.5.2017**. Μάλιστα, ως ήδη ελέχθη, η τελευταία αυτή, απορριπτική, απόφαση αφορά στην κρίση του Δικαστηρίου επί της προσφυγής των αιτητών επί της προαναφερθείσας απόφασης της Επιτροπής, ημερομηνίας 3.9.2012, να επιβάλει σε αυτούς διοικητικό πρόστιμο.

Στο σύγγραμμα του **Α. Τάχου Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, 6η Έκδοση, σελ. 588**, αναφέρονται τα ακόλουθα σχετικά:

«Η ανάκληση, η οποία συνεπάγεται την αναβίωση της αρχικής διοικητικής πράξης, που είχε παρανόμως ανακληθεί με την ανακαλούμενη πράξη, είναι πάντοτε επιτρεπτή με τις ίδιες προϋποθέσεις της αρχικής ανάκλησης, χωρίς μάλιστα έρευνα

της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκδοσης της αρχικής εκείνης πράξης και χωρίς την τήρηση της προβλεπόμενης από το νόμο για την έκδοσή της διαδικασίας. Διότι με την ανάκληση της παράνομης ανακλητικής πράξης, δεν επιχειρείται εξ υπαρχής νέα για το μέλλον ρύθμιση, αλλά επιδιώκεται η αποκατάσταση της νομιμότητας σχετικά με υφιστάμενη νομική κατάσταση, την οποία ανέτρεψε η παράνομη ανακλητική πράξη (ΣΕ 312/1994, 3638/1996)».

(Η έμφαση προστέθηκε)

Επιπρόσθετα, στην υπόθεση **ΣΤΕ 312/1994**, στην οποία παραπέμπουν και οι τρεις προαναφερθείσες αποφάσεις, εξετάστηκε η ανάκληση ανακλητικής πράξης και λέχθηκαν τα ακόλουθα:

«Επειδή κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, οι διοικητικές πράξεις μπορεί να ανακληθούν για λόγους αναγόμενους στη νομιμότητα τους, μέσα σε εύλογο χρόνο, εν όψει των συγκεκριμένων περιστάσεων, χρόνο από την έκδοσή τους ή χωρίς χρονικό περιορισμό, εάν στην περίπτωση αυτή συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος ή εάν την έκδοσή της παράνομης πράξης προκάλεσε δόλια ενέργεια του ενδιαφερόμενου. Η εν λόγω αρχή έχει εφαρμογή όχι μόνο επί διοικητικών πράξεων με τις οποίες πρώτον δημιουργείται ή τροποποιείται για το μέλλον κάποια νομική κατάσταση, αλλά και επί πράξεων ανακλητικών με τις οποίες δηλαδή ανακαλείται προγενέστερη εκτελεστή διοικητική πράξη. Και στην τελευταία αυτή περίπτωση η ανάκληση, η οποία συνεπάγεται και την αναβίωση της αρχικής διοικητικής πράξης, που είχε παρανόμως ανακληθεί με την ήδη ανακαλούμενη πράξη, είναι πάντοτε

επιτρεπτή με τις ίδιες προϋποθέσεις, χωρίς μάλιστα έρευνα της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκδοσης της αρχικής πράξης και χωρίς τήρηση της προβλεπόμενης από το νόμο για την έκδοση της διαδικασίας. Και τούτο διότι με την ανάκληση της παράνομης ανακλητικής πράξης, δεν επιχειρείται εξ υπαρχής νέα για το μέλλον ρύθμιση, αλλά επιδιώκεται η αποκατάσταση της νομιμότητας σχετικά με υφιστάμενη νομική κατάσταση, την οποία ανέτρεψε η παράνομη ανακλητική πράξη.».

(Η έμφαση προστέθηκε)

Υπό το φως των πιο πάνω κατευθυντήριων, κρίνω ότι καθόλα νόμιμα οι καθ' ων η αίτηση προχώρησαν στην επίδικη ανάκληση, δια της οποίας αναβίωσε η αρχική απόφασή τους, προς αποκατάσταση της νομιμότητας, η οποία, ως έχει εκτεθεί πιο πάνω, είχε παραβιαστεί με την πρώτη ανακλητική απόφαση. Ούτε και μπορεί να επηρεάσει την κατάληξή μου ως προς τη νομιμότητα της επίδικης ανάκλησης το γεγονός ότι η σύνθεση της Επιτροπής που έλαβε την επίδικη ανακλητική απόφαση, ήταν διαφορετική από αυτήν που είχε λάβει την απόφαση επιβολής διοικητικού προστίμου (αρχική πράξη) εφόσον, πέραν της αποκατάστασης της νομιμότητας, η οποία επήλθε δια της επίδικης ανάκλησης και την αναβίωση της αρχικής πράξης, η τελευταία παρέμεινε, ως προς το περιεχόμενό της και τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την έκδοσή της, άθικτη.

Εν πάση περιπτώσει, κατ' εφαρμογή της πιο πάνω νομολογίας, δεν απαιτούνταν εν προκειμένω οποιαδήποτε έρευνα της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκδοσης της αρχικής πράξης, ούτε και η τήρηση της υπό του νόμου προβλεπόμενης για την έκδοσή της διαδικασίας, δεδομένου βεβαίως ότι με την ανάκληση παράνομης ανακλητικής πράξης δεν σκοπείται η εξ υπαρχής νέα, για το μέλλον, ρύθμιση, αλλά επιδιώκεται η αποκατάσταση της νομιμότητας σχετικά με υφιστάμενη νομική κατάσταση, η οποία ανετράπη με την παράνομη ανακλητική πράξη. Αυτά, σε πλήρη συμβατότητα με το άρθρο 55(3) του Νόμου 158(I)/1999, σύμφωνα με το οποίο *«Για την ανάκληση παράνομης πράξης δεν απαιτείται η τήρηση του τύπου και της διαδικασίας που ισχύουν για την έκδοση της πράξης που ανακαλείται, εκτός αν αυτό είναι αναγκαίο για τη διάγνωση της παρανομίας της.»*.

Αυτό που απαιτείται, είναι η νομιμότητα της σύνθεσης του οργάνου κατά το χρόνο λήψης της απόφασής του (βλ. άρθρο 21 του Νόμου 158(I)/1999). Εν προκειμένω, η σύνθεση της Επιτροπής κατά το χρόνο λήψης της επίδικης απόφασης ήταν η ίδια με αυτήν που έλαβε την πρώτη ανακλητική απόφαση. Το γεγονός ότι ήταν διαφορετική η σύνθεση της Επιτροπής κατά το χρόνο λήψης της αρχικής απόφασης δεν μπορεί επηρεάσει με οποιοδήποτε τρόπο τη νομιμότητα της επίδικης ανάκλησης, υπό το φως της προεκτεθείσας νομοθεσίας και

νομολογίας, αλλά και του άρθρου 21(5) του Νόμου 158(I)/1999, από το οποίο βεβαίως μπορεί να αντληθεί καθοδήγηση². Εξάλλου, κατά την άποψή μου, διαφορετική προσέγγιση, ήτοι η μη δυνατότητα ανάκλησης πράξης συλλογικού οργάνου εφόσον από την έκδοση της αρχικής πράξης μέχρι την ανακλητική απόφαση έχει μεσολαβήσει αλλαγή στη σύνθεσή του, θα οδηγούσε σε άτοπα αποτελέσματα και πρακτικά αδιέξοδα.

Ενόψει των πιο πάνω, ο πρώτος προβαλλόμενος λόγος ακύρωσης απορρίπτεται ως αβάσιμος.

Περαιτέρω, κρίνω ότι δεν ευσταθεί ούτε ο δεύτερος εγειρόμενος λόγος ακύρωσης.

Ως έχει ήδη λεχθεί, δια της προσβαλλόμενης ανακλητικής πράξεως, αναβίωσε η αρχική απόφαση της Επιτροπής, ημερομηνίας 3.9.2012, να επιβάλει το προαναφερθέν διοικητικό πρόστιμο στους αιτητές. Όπως προκύπτει και από τα γεγονότα της υπόθεσης, οι αιτητές, στις 17.5.2012, απέστειλαν τις απαντήσεις τους στην Έκθεση Αιτιάσεων σχετικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις του άρθρου 6 του Νόμου,

² Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, «Αν μεταξύ του χρόνου που εκδόθηκε ακυρωθείσα πράξη και του χρόνου της επανεξέτασης επήλθε οποιαδήποτε αλλαγή στη σύνθεση του συλλογικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, στην επανεξέταση και στη λήψη νέας απόφασης καλούνται να συμμετάσχουν όλα τα μέλη του συλλογικού οργάνου.».

την 21.5.2012 υπέβαλαν προφορικά τις θέσεις τους ενώπιον της Επιτροπής, ενώ στις 19.6.2012 κατέθεσαν τις συμπληρωματικές τους θέσεις. Πρόσθετα, πριν από την προς αυτούς επιβολή διοικητικού προστίμου, και δη στις 14.8.2012, οι αιτητές υπέβαλαν σχετικώς τις παραστάσεις τους στην Επιτροπή.

Περαιτέρω, ως ήδη ελέχθη ανωτέρω, είναι σαφές ότι με την επίδικη απόφαση ανάκλησης, ημερομηνίας 26.2.2014, η Επιτροπή, υπό το φως της απόφασης στην **ANTENNA LIMITEΔ, ανωτέρω**, επανέφερε σε ισχύ την ήδη από 3.9.2012 ληφθείσα απόφασή της, προς αποκατάσταση της νομιμότητας και χωρίς στο μεσοδιάστημα να έχει επέμβει και/ή προβεί σε οποιαδήποτε ουσιαστικά νέα ενέργεια επί του περιεχομένου της εν λόγω απόφασης. Συνεπώς, με αυτά τα δεδομένα, θεωρώ ότι δεν υπήρχε οποιοσδήποτε λόγος για να παρασχεθεί στους αιτητές εκ νέου το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης, εφόσον η απόφαση ημερομηνίας 3.9.2012 παρέμεινε ουσιαστικά άθικτη. Είναι δε εξίσου σαφές ότι η επίδικη ανακλητική πράξη στηρίζεται σε αντικειμενικά δεδομένα και λήφθηκε ασχέτως της υπαιτιότητας των αιτητών, σε κάθε δε περίπτωση, δεν συνδέεται με την υποκειμενική συμπεριφορά των αιτητών. Με αυτά τα δεδομένα, δε θα μπορούσε η προηγούμενη ακρόαση των αιτητών να επηρεάσει εν προκειμένω την κρίση της Διοίκησης όσον αφορά τη λήψη της επίδικης απόφασης. Η

απόφαση που σαφώς και συνδέεται με τη συμπεριφορά των αιτητών και λήφθηκε επειδή κρίθηκε ότι υπήρξε εκ μέρους τους παραβίαση των προαναφερθεισών διατάξεων του Νόμου, είναι η απόφαση ημερομηνίας 3.9.2012, για την οποία, ως ήδη ελέχθη, σαφώς και παρασχέθηκε προς αυτούς το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης.

Στην **Φρειδερίκη Γιαγκοπούλου ν. Δημοκρατίας κ.α. (1998) 4 Α.Α.Δ. 1225**, το Ανώτατο Δικαστήριο, με αναφορά στο **Σύγγραμμα του Μ. Στασινόπουλου, Το Δικαίωμα Υπερασπίσεως ενώπιον των Διοικητικών Αρχών, 1974**, επεσήμανε τα εξής σχετικά επί του υπό συζήτηση θέματος (η έμφαση προστέθηκε):

«Κατά το Μ. Στασινόπουλο (σελ.182, ανωτέρω) η νομολογία κατέχεται από εμφανή τάση να επεκτείνει το δικαίωμα ακρόασης και πέραν των υποθέσεων πειθαρχικής ή οιονεί πειθαρχικής φύσης, τόσο για τους υπαλλήλους, όσο και για τους λοιπούς δημόσιους λειτουργούς ή όργανα του κράτους ή τους ευρισκομένους σε ειδική σχέση προς κάποια δημόσια υπηρεσία. Όρος για την επέκταση αυτή είναι το ότι στα πιο πάνω πρόσωπα αποδίδεται είτε ππείσμα, είτε οιαδήποτε ευθύνη για την επικείμενη απόφαση της Διοίκησης. Αν το στοιχείο αυτό ελλείπει, η νομολογία δεν απαιτεί κατά κανόνα ακρόαση. Ανάλογος κανόνας, σύμφωνα πάντα με το Στασινόπουλο, διέπει τη νομολογία και για τους λοιπούς διοικουμένους. Αναζητεί η νομολογία πάντοτε κάποια, έστω και αμυδρά, υπαιτιότητα ή ευθύνη του διοικουμένου για τη λήψη του κατ' αυτού απειλούμενου μέτρου.

Ακρόαση δεν απαιτείται κατά κανόνα αν η επικείμενη πράξη, αν και δυσμενής, λαμβάνεται ασχέτως προς την υπαιτιότητα του διοικούμενου (Μ. Στασινόπουλος, ανωτέρω, σελ. 182).».

Περαιτέρω, ιδιαίτερα κατατοπιστική επί του θέματος είναι και η απόφαση στην **Φώτος Χατζηδημητρίου ν. Δημοκρατίας (1999) 3 Α.Α.Δ. 361**, όπου το Ανώτατο Δικαστήριο, με αναφορά σε νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, τονίζει τα εξής (η έμφαση προστέθηκε):

«Το Ελληνικό Συμβούλιο της Επικρατείας δεν έχει αναγνωρίσει απόλυτο δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που δεν συνάδει με τα δικαιώματα ή τα συμφέροντα του διοικουμένου.

Στην απόφαση 2594/1977 τέθηκε για πρώτη φορά η βασική επί του ζητήματος αρχή της νομολογίας του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα ακρόασης εφαρμόζεται μόνον όταν η διοικητική κρίση, "δυνάμει της οποίας εκδίδεται η θίγουσα τον διοικούμενο πράξη, σχηματίζεται επί τη βάσει εκτιμήσεως της υποκειμενικής συμπεριφοράς του διοικουμένου, όχι δε και όταν διαμορφούται βάσει καθαρώς αντικειμενικών δεδομένων". (Βλ. Ι. Σαρμά "Συνταγματική και Διοικητική Νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας", Β΄ Έκδοση, σελ. 618). Όπως αναφέρθηκε στην απόφαση 2594/1977,

"Η διάταξις αυτή - του άρ. 20.2 - επιβάλλουσα την προηγούμενην ακρόασιν του ενδιαφερομένου προ πάσης ενεργείας ή μέτρου εις βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων αυτού, δεν έχει εφαρμογήν προκειμένου περί κηρύξεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, ή περί μερικής ανακλήσεως αυτής - ως εν προκειμένω -, διότι επί των περιπτώσεων τούτων η κρίσις περί της συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων και περί του ενδεδειγμένου της κηρύξεως της απαλλοτριώσεως ως και της εκτάσεως αυτής διαμορφούται επί τη βάσει δεδομένων αντικειμενικών, ουδόλως συνδεομένων προς υποκειμενικήν τινά συμπεριφοράν των ενδιαφερομένων ή επί της οποίας προηγουμένη ακρόασις αυτών να επιδρά επί την διαμόρφωσιν της κρίσεως της διοικήσεως."

Παρόμοια αναφέρονται και στο **Σύγγραμμα του Ε. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 7^η έκδοση, σελ. 162-163**, όπου τονίζεται ότι η προηγούμενη ακρόαση του διοικούμενου είναι αναγκαία στην περίπτωση ατομικών διοικητικών πράξεων που περιέχουν ρύθμιση που συνδέεται με την υποκειμενική συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου και όχι όταν η κρίση του διοικητικού οργάνου στηρίζεται σε αντικειμενικά δεδομένα.

Συνακόλουθα, και υπό το φως των πιο πάνω, ο προβαλλόμενος λόγος ακύρωσης κρίνεται αβάσιμος και απορρίπτεται.

Τέλος, θα πρέπει να επισημάνω ότι δεν έχω εντοπίσει οτιδήποτε που θα μπορούσε να στοιχειοθετήσει τους ισχυρισμούς των αιτητών περί έλλειψης δέουσας αιτιολογίας της επίδικης απόφασης, μη διενέργεια της δέουσας έρευνας καθώς και πλάνης. Αντίθετα, από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης ανακλητικής απόφασης προκύπτουν ξεκάθαρα το σκεπτικό και οι λόγοι που οδήγησαν στη λήψη αυτής, ούτως ώστε να καθίσταται ευχερής και η διενέργεια του απαιτούμενου δικαστικού ελέγχου, ως η ημεδαπή νομολογία πάγια και διαχρονικά απαιτεί. Όλα δε τα στοιχεία ήσαν ενώπιον της Επιτροπής κατά τη λήψη της απόφασής της, που, για τους λόγους που έχουν προεκτεθεί, κρίνω ότι λήφθηκε καθόλα ορθά και νόμιμα.

Καταλήγω λοιπόν ότι ουδείς εκ των προβαλλόμενων λόγων ακύρωσης ευσταθεί.

Λόγω δε της πιο πάνω κατάληξής μου, τα ζητήματα που τέθηκαν κατά το στάδιο των διευκρινίσεων από το συνήγορο του Ε.Μ. αναφορικά με την ύπαρξη του απαιτούμενου εννόμου συμφέροντος των αιτητών, δε θα απασχολήσουν περαιτέρω. Εξάλλου, εξετάζοντας το περιεχόμενο της γραπτής αγόρευσης των αιτητών, προκύπτει ότι ο ισχυρισμός περί πάσχουσας και/ή εσφαλμένης διαδικασίας που ακολουθήθηκε από τους καθ' ων η αίτηση, για τον οποίο ο συνήγορος του Ε.Μ. προέβαλε ότι

τυγχάνει εφαρμογής η αρχή της ταυτόχρονης επιδοκίμασίας και αποδοκίμασίας, συνίσταται εν πολλοίς και συνδέεται άμεσα με τον ισχυρισμό περί παραβίασης του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης, ο οποίος και έχει ήδη εξεταστεί πιο πάνω. Ως προς τον έτερο ισχυρισμό, περί αλυσιτέλειας, τον οποίο ο κ. Βαλιαντής συνδέει και με την απορριπτική απόφαση στην προσφυγή αρ. 1927/2012, επισημαίνω ότι κατά της εν λόγω απόφασης έχει ασκηθεί έφεση. Εν πάση περιπτώσει, δεδομένης της πιο πάνω κατάληξής μου αναφορικά με τους προβαλλόμενους λόγους ακύρωσης, κρίνω ότι η περαιτέρω εξέταση του συγκεκριμένου ισχυρισμού καθίσταται αχρείαστη.

Κατά συνέπεια, η προσφυγή αποτυγχάνει και απορρίπτεται με €1500 έξοδα υπέρ των καθ' ων η αίτηση και εναντίον των αιτητών. Η προσβαλλόμενη απόφαση επικυρώνεται δυνάμει του Άρθρου 146.4(α) του Συντάγματος.

Φ.ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΣ, Δ.Δ.Δ.